

Atsakymas į Europos Parlamento pastabas, pateiktas jo rezoliucijoje dėl ECB 2021 m. metinės ataskaitos

Šiame dokumente, skelbiamame tuo metu, kai Europos Parlamentui teikiama ECB 2022 m. metinė ataskaita, pateikiami atsakymai į Europos Parlamento rezoliucijoje dėl praėjusių metų metinės ataskaitos¹ iškeltus klausimus ir reikalavimus.

Dokumentas išdėstytas pagal temas – kiekvienoje pastraipoje atsakoma į bent vienoje rezoliucijos pastraipoje iškeltus klausimus. Juo siekiama aiškiau išdėstyti ECB politiką ir stiprinti dialogą su Europos Parlamentu bei visuomene svarbiausiais Europos Parlamento narių iškeltais klausimais. ECB tokius atsakymus Europos Parlamento siūlymu skelbia nuo 2016 m.²

1

Pinigų politika

Dėl pasiūlymo svarstyti labiau subalansuotą ir laipsnišką pinigų politikos koregavimą ECB pažymi, kad palūkanų normų didinimo tempas atitinka ECB pagrindinį tikslą – užtikrinti kainų stabilumą vidutiniu laikotarpiu. Remiantis 2023 m. kovo mėn. ECB ekspertų makroekonominėmis prognozėmis euro zoni, numatoma, kad infliacija pernelyg ilgai išliks pernelyg didelė. Nuo 2021 m. gruodžio mėn. pradėjęs normalizuoti pinigų politiką, ECB ryžtingais veiksmais siekė savo tikslo užtikrinti, kad infliacija būtų laiku sugrąžinta į siekiamą 2 % lygį vidutiniu laikotarpiu. Atsižvelgdama į padidėjusį neapibrėžtumą, Valdančioji taryba sprendimus dėl pinigų politikos pozicijos priima remdamasi duomenimis. Sprendimus dėl pinigų politikos palūkanų normų ji priima įvertinusi infliacijos perspektyvą, atsižvelgdama į gaunamus ekonominius ir finansinius duomenis, grynosios infliacijos raidą ir pinigų politikos poveikio perdavimo mastą. Kainų stabilumo palaikymas – geriausia, kuo pinigų politika gali prisidėti prie tvaraus ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo.

Dėl raginimo tiksliai nukreipti infliaciją vidutiniu laikotarpiu ECB pažymi, kad pinigų politikos veiksmai, kurių jis imasi, priklauso nuo kainų stabilumo vidutiniu laikotarpiu perspektyvos. Valdančioji taryba yra pasiryžusi užtikrinti, kad infliacija laiku grįžtų į siekiamą 2 % lygį vidutiniu laikotarpiu, ir yra pasirengusi koreguoti visas pagal įgaliojimus turimas priemones. Dėl išskirtinių dabartinės ekonominės padėties aplinkybių, įskaitant tiekimo grandinės sutrikimus, Rusijos karą Ukrainoje ir apskritai didelį neapibrėžtumą, infliacijos perspektyvą svarbu vertinti atidžiai nagrinėjant gaunamus duomenis. Svarbus vaidmuo priimant pinigų politikos sprendimus ir toliau tenka modeliais grindžiamoms ekspertų prognozėms.

¹ Priimtos [rezoliucijos](#) tekstas paskelbtas Europos Parlamento interneto svetainėje.

² Europos Parlamento rezoliucijoje dėl bankų sąjungos iškelti klausimai šiame atsakyme nekomentuojami. Jie aptariami [ECB priežiūros veiklos metų ataskaitoje](#). Atsakymas į rezoliucijoje dėl bankų sąjungos pateiktas pastabas bus paskelbtas vėliau šiais metais.

Dėl raginimo pradėti tarptautinį dialogą su kitais centriniais bankais ECB pažymi, kad įvairiuose tarptautiniuose forumuose jau ir dabar keičiasi nuomonėmis su kitais centriniais bankais dėl kainų stabilumo perspektyvos ir reagavimo politiniais sprendimais. Tokiu metu, kai infliacinis spaudimas sinchroniškai juntamas visame pasaulyje, svarbu, kad pinigų politikos sprendimus priimančios institucijos įvertintų galimą kitų centrinių bankų priimtų sprendimų poveikį. Todėl didžiausi centriniai bankai nuolat palaiko ryšius ir įvairiuose forumuose aptaria aktualią ekonominę ir finansinę raidą bei reagavimą į ją politiniais sprendimais. Be to, ECB nuodugnai analizuoja tarptautinį poveikio plitimą, taip pat ir savo reguliariai rengiamose prognozėse, kuriomis remiamasi diskusijose dėl pinigų politikos³.

Dėl raginimo labiau pagrįsti bet kokius būsimus politinius sprendimus dėl palūkanų normų ECB pažymi, kad jis įvairiais kanalais plačiai informuoja apie savo argumentus. Pinigų politikos sprendimų argumentai visų pirma pateikiami pranešimuose dėl pinigų politikos, kurie skelbiami po kiekvieno Valdančiosios tarybos posėdžio pinigų politikos klausimais. Be to, ECB vykdomosios valdybos nariai aiškina savo nuomonę ir pozicijas sakdami kalbas – įskaitant ECB pirmininko kalbas Europos Parlamente – bei per interviu. Valdančiosios tarybos priimtų pinigų politikos sprendimų argumentai išdėstomi ir įvairiuose ECB leidiniuose, pavyzdžiui, metinėse ataskaitose ir Ekonomikos biuletenyje, apie juos informuojama ir kitais kanalais. Išsamios informacijos apie diskusijas priimant pinigų politikos sprendimus pateikiama Valdančiosios tarybos posėdžių pinigų politikos klausimais ataskaitose. Be to, 2020–2021 m. atlikęs pinigų politikos strategijos peržiūrą, ECB nuolat gerina komunikaciją su plačiąja visuomene, kad aiškiai ir suprantamai jai paaiškintų savo sprendimus. Pavyzdžiui, ECB pradėjo rengti vaizdinius pranešimus apie pinigų politiką („Mūsų pranešimas dėl pinigų politikos glaustai“), kurie skelbiami po kiekvienos spaudos konferencijos pinigų politikos klausimais. Be to, neseniai ECB pradėjo įgyvendinti iniciatyvą „ECB ir jūs“, siekdamas sukurti erdvę atviram dialogui su euro zonos šalių piliečiais ir atsakyti bei įsiklausyti į jiems rūpimus klausimus. Tai itin svarbu atsižvelgiant į didelę infliaciją ir ryžtingus veiksmus pinigų politikos srityje.

Dėl nuogąstavimo, kad ECB savo užtikrinimo įkaitais sistemoje valstybės obligacijų reitingus nustato vadovaudamasis išorės kredito reitingų agentūrų teikiamais reitingais ECB pažymi, kad Eurosistema nei išimtinai, nei mechaniškai kredito reitingų agentūrų teikiamais reitingais nesivadovauja. Eurosistema turi nusistovėjusią kredito vertinimo sistemą (EKVS), kuri apibrėžia procedūras, taisykles ir metodus, skirtus užtikrinti, kad įkaitu pateikiamas turtas ir turtas, perkamas vykdant pinigų politikos operacijas, būtų aukštos kredito kokybės⁴. Šiose taisyklėse, viešai apibrėžtose Eurosistemos teisės aktuose, nustatyti reikalavimai, kuriuos kredito reitingų agentūros turi atitikti, kad Eurosistema jas pripažintų išorinės kredito vertinimo institucijomis. Tačiau Eurosistema kredito reitingų agentūrų teikiamais reitingais nei išimtinai, nei mechaniškai nesivadovauja. Ji aktyviai bendrauja su kredito reitingų agentūromis ir atidžiai nagrinėja jų suteiktus reitingus, kad geriau juos suprastų ir atskirtų ekspertinę nuomonę, kuria vadovautasi

³ Žr., pvz., 2023 m. kovo mėn. ECB ekspertų makroekonominių prognozių euro zonai 2 Intarpa „Tarptautinė aplinka“.

⁴ Daugiau apie EKVS žr. ECB interneto svetainėje.

priimant sprendimus dėl reitingų. Tokios nuodugnios analizės leidžia Eurosistemai pasinaudoti savo teise veikti savo nuožiūra ir, jeigu reikia, nukrypti nuo išorinių kredito agentūrų suteiktų reitingų. Pavyzdžiui, Eurosystema, norėdama tinkamomis pripažinti tam tikrų šalių valstybės skolos priemones, jau yra leidusi nesilaikyti minimalios kredito kokybės reikalavimo. Be to, per koronaviruso (COVID-19) pandemiją ji palaikė tam tikro antrinę rinką turinčio turto, įskaitant valstybės obligacijas, tinkamumą, net jei kredito reitingų agentūros jų reitingus sumažino. Tai rodo, kad Eurosystema naudoja visą aktualią informaciją turto kredito kokybei nustatyti. Atliekant pinigų politikos strategijos peržiūrą iš tiesų buvo svarstoma galimybė naudotis išorės reitingais valstybių kreditingumui nustatyti pinigų politikos įgyvendinimo sistemoje. Daugiau informacijos apie tai pateikiama šiai temai skirtame ECB nereguliarių straipsnių serijos straipsnio apie pinigų ir fiskalinės politikos sąveikas euro zonoje skyriuje⁵.

2 Infliacija

Dėl rezoliucijoje išreikšto susirūpinimo dėl istoriškai aukštos infliacijos ECB pažymi, kad yra pasirengęs ir toliau koreguoti visas pagal įgaliojimus turimas priemones, kad užtikrintų, jog infliacija vėl priartėtų prie siekiamo vidutinio laikotarpio lygio. 2022 m. euro zoną paveikė ne vienas išskirtinis sukrėtimas, dėl kurių infliacija padidėjo iki precedento neturinčių aukštumų. Labai didelį poveikį infliacijos didėjimui padarė pasiūlos veiksniai, tokie kaip pakilusios energijos ir maisto žaliavų kainos ir užsitęsę tiekimo grandinės sutrikimai. Vidaus ekonomikoje įtakos turėjo ir paklausos veiksniai, ypač tuose sektoriuose, kuriuos labai paveikė ekonomikos atsivėrimas. Dėl sparčiai kylančio darbo užmokesčio ir didėjančių pelno maržų didėjo vidaus sąnaudų spaudimas. Šių veiksnių poveikis turėtų nykti, tad bendroji infliacija turėtų toliau mažėti. Vis dėlto ECB nepraranda budrumo ir stebi tokios prognozės nepasitvirtinimo riziką bei bet kokius darbo užmokesčio ir kainų spiralės įsisukimo požymius. Šiuo metu matomas darbo užmokesčio didėjimas yra požymis to, kad, tvyrant įtampai darbo rinkoje, perkamoji galia veja kainas. Dauguma ilgesnio laikotarpio infliacijos lūkesčių rodiklių šiuo metu svyruoja ties 2 %, tačiau juos reikia toliau stebėti.

Dėl raginimo apibrėžti vidutinio laikotarpio sąvoką nustatant infliacijos tikslą ECB pažymi, kad tiksliai skaitinė vidutinio laikotarpio ex ante apibrėžtis neegzistuoja. Kaip neseniai ECB Pirmininkė paaiškino laiške⁶, orientavimasis į vidutinį laikotarpį reiškia, kad bus galima toleruoti neišvengiamus trumpalaikius infliacijos nuokrypius nuo siekiamo 2 % lygio ir pinigų politikos poveikio perdavimo ekonomikai ir infliacijai vėlavimą bei netolygumą. Orientavimasis į vidutinės trukmės laikotarpį suteikia lankstumo, nes yra atsižvelgiama į tai, kad tinkamas pinigų politikos atsakas į infliacijos nuokrypį nuo siekiamo tikslo priklauso nuo aplinkybių bei paties nuokrypio kilmės, masto ir trukmės. Pavyzdžiui, jei dėl prekių ir paslaugų

⁵ Žr. Darbo grupės pinigų ir fiskalinės politikos sąveikų klausimais parengto straipsnio „[Monetary-fiscal policy interactions in the euro area](#)“ (Pinigų ir fiskalinės politikos sąveikos euro zonoje) 9 intarpą, ECB nereguliarių straipsnių serija, Nr. 273, 2021 m. rugsėjo mėn.

⁶ Žr. 2023 m. balandžio 18 d. ECB Pirmininkės laišką EP nariui Jonás Fernández Álvarezui dėl pinigų politikos.

paklausos sukrėtimų infliacija ir realiosios ekonomikos aktyvumas gali judėti ta pačia kryptimi, tai prekių ir paslaugų pasiūlos sukrėtimų poveikis infliacijai ir realiosios ekonomikos aktyvumui kurį laiką gali būti priešingas. Paprastai pirmuoju atveju poreikis suderinti vidaus paklausos sąlygas ir išlaikyti infliacijos lūkesčius yra aktualesnis, todėl gali būti patartina ir vidutinės trukmės laikotarpį apibrėžti trumpesni nei antruoju atveju. Laikotarpio sąvokos korekcijas ECB paaiškina pranešimuose dėl pinigų politikos ir Ekonomikos biuletenio straipsniuose.

Dėl susirūpinimo, jog vienas iš infliaciją didinančių veiksnių yra pelnas, ir dėl raginimo reguliariai skelbti duomenis apie pelno įtaką infliacijai ECB pažymi, kad ir jis yra išsakęs susirūpinimą dėl įmonių pelno įtakos dabartinei infliacijos raidai. Kaip neseniai ECB Pirmininkė paaiškino laiške⁷, ECB reguliariai analizuoja kainų raidą, remdamasis pačiais įvairiausiais rodikliais, o toje analizėje ne mažiau dėmesio skiriama ir darbo užmokesčio bei pelno raidai. Kalbant apie pelno įtaką infliacijai, ECB analizė parodė, kad didesnės pelno maržos labai prisidėjo prie vidaus sąnaudų spaudimo didėjimo euro zonoje. Daugelis įmonių, veikiančių sektoriuose, kuriuose pasiūla buvo suvaržyta, o paklausa atgijo, galėjo padidinti pelno maržas. 2022 m. ketvirtąjį ketvirtį vienetinio pelno įtaka vidaus kainų spaudimui, matuojama pagal bendrojo vidaus produkto defliatoriaus metinį augimo tempą, sudarė kiek daugiau nei pusę viso vidaus kainų spaudimo, o vienetinių darbo sąnaudų – kiek mažiau nei pusę⁸. Vienetinis pelnas ypač sparčiai didėjo energetikos, žemės ūkio, statybos, apdirbamosios gamybos, prekybos ir transporto paslaugų sektoriuose. Apskritai ECB analizė parodė, kad įmonės, kartu paėmus, užuot sugėrusios žaliavų kainų spaudimą mažindamos maržas (tokią tendenciją buvo galima stebėti praeityje), perkėlė jį vartotojams per pardavimo kainas. Neįprastai didelis tokio perkėlimo mastas gali būti aiškinamas tuo, kad didelės infliacijos sąlygomis visam pasauliui patiriant pasiūlos trūkumą ir po pandemijos vėl augant paklausai sumažėjo konkurencinis spaudimas. Tokiomis aplinkybėmis yra įmanoma pelno maržų nemažinti arba netgi didinti neprarandant rinkos dalies. Dėl duomenų apie pelno raidą ECB pažymi, kad jo makroekonominė analizė daugiausia grindžiama nacionalinių ir sektorių sąskaitų informacija. Dėl raginimo reguliariai skelbti duomenis apie apskaičiuotą pelno įtaką ECB pabrėžia, kad informacija iš nacionalinių ir sektorių sąskaitų yra viešai prieinama ir kad ECB reguliariai informuoja apie tai, kuo remiasi atlikdamas analizes, bei skelbia atnaujintus vertinimus, pavyzdžiui, ECB ekonomikos biuletenyje⁹.

⁷ Žr. 2023 m. balandžio 18 d. [ECB Pirmininkės laišką EP nariams Henrikei Hahn, Ernestui Urtasunui ir Rasmusui Andresenui](#).

⁸ BVP defliatoriumi matuojama vienam produkcijos vienetui tenkančios bendros pridėtinės vertės „kaina“. Jį galima išskaidyti į vienetines darbo sąnaudas, produkcijos vienetui tenkančių grynuosius netiesioginius mokesčius. Taip pat žr. O. Arce, E. Hahn ir G. Koester straipsnį „[How tit-for-tat inflation can make everyone poorer](#)“ (Kaip „akis už akį“ infliacija gali visus nuskurdinti), *ECB tinklaraštis*, 2023 m. kovo 30 d., ir straipsnį „[Profitability and leverage developments of listed non-financial corporations in the euro area](#)“ (Euro zonoje veikiančių į biržos sąrašus įtrauktų ne finansų bendrovių pelno ir finansinio svėro raida), *ECB mėnesinis biuletenis*, 2006 m. birželio mėn.

⁹ Žr., pvz., straipsnius „[Profit developments in the euro area](#)“ (Pelno raida euro zonoje), *ECB mėnesinis biuletenis*, 2008 m. rugpjūčio mėn., „[The role of profits in shaping domestic price pressures in the euro area](#)“ (Pelno įtaka vidaus kainų spaudimui euro zonoje), *ECB mėnesinis biuletenis*, 2013 m. kovo mėn., „[How do profits shape domestic price pressures in the euro area](#)“ (Kokia pelno įtaka vidaus kainų spaudimui euro zonoje), *ECB ekonomikos biuletenis*, Nr. 6, 2019 m., ir „[The role of profit margins in the adjustment to the COVID-19 shock](#)“ (Pelno maržų vaidmuo prisitaikant prie COVID-19 sukrėtimo), *ECB ekonomikos biuletenis*, Nr. 2, 2021 m.

Dėl susirūpinimo, kad tikėtina infliacija tampa atsieta nuo tikslinės infliacijos, ECB pažymi, kad dauguma ilgesnio laikotarpio infliacijos lūkesčių matų svyruoja ties 2 % infliacijos tiksliniu lygiu ir nerodo atsiejimo požymių. Tačiau ECB reguliariai pabrėžia, kad svarbu nuolat stebėti infliacijos lūkesčių pokyčius ir, jeigu atsirastų aiškių lūkesčių atsiejimo ženklų, veikti greitai.

Dėl raginimo toliau nagrinėti infliacijos lūkesčių vaidmenį ir tai, kokią įtaką jiems daro ECB pranešimai ir veiksmai, ECB pažymi, kad renka duomenis iš profesionalių prognozuotojų, finansų rinkų, finansų analitikų ir vartotojų. Jis nagrinėja infliacijos lūkesčius lemiančius veiksnius ir jų duodamą informaciją apie būsimą infliaciją. Infliacijos lūkesčiai daro poveikį infliacijai, nes pagal juos žmonės priima sprendimus dėl išlaidų, taupymo ir investavimo, taip pat dėl darbo užmokesčio ir kainodaros. Jau nuo praėjusio amžiaus septintojo dešimtmečio jie yra vienas pagrindinių infliacijos raidos modeliuose naudojamų elementų, svarbus vaidmuo jiems tenka ir viso pasaulio centrinių bankų taikomuose modeliuose, kuriais remdamiesi šie formuoja ir vertina pinigų politiką. Vykdydami 2020–2021 m. pinigų politikos strategijos peržiūrą, Eurosistemos ekspertai peržiūrėjo infliacijos lūkesčių pobūdį ir vaidmenį¹⁰. Lūkesčiai dėl infliacijos trajektorijos ir lygio ilgesniuojų laikotarpiu gali būti vertingi pinigų politikos patikimumo rodikliai, taip pat gali padėti pagrįsti scenarijų ir rizikos analizes, kurios vykdomos rengiant prognozes pagal struktūrinius modelius. Eurosistemos ekspertai nustatė, kad ECB veiksmai ir pranešimai gali labai paveikti infliacijos lūkesčius. Pavyzdžiui, nustatyta, kad 2014 m. pradėjus vykdyti turto pirkimo programas statistiškai reikšmingai padidėjo visų terminų neatidėliotinų su infliacija susietų apsieitimo sandorių palūkanų normos. Be to, nustatyta, kad paskelbus Eurosistemos ekspertų prognozes statistiškai reikšmingai koregavosi privačiojo sektoriaus lūkesčiai. ECB nuolat analizuoja savo komunikacijos poveikį infliacijos lūkesčiams¹¹.

Dėl susirūpinimo euro zonos šalių infliacijos skirtumais ir tuo, kad tai gali kelti pavojų ECB pinigų politikos ir jos poveikio perdavimo vientisumui ECB pažymi, kad jo vykdoma pinigų politika orientuota į euro zonos kaip visumos infliaciją. Pinigų sąjungoje infliacijos skirtumai patys savaime nekelia susirūpinimo, kai infliacijos pokyčiai susiję su laikinu prisitaikymu įvykus sukrėtimui arba su atotrūkio mažinimo procesais. Didžiąją dabartinių infliacijos lygio skirtumų dalį galima paaiškinti tuo, kad šalis nevienodai paveikė ankstesni energijos ir maisto žaliavų kainų šuoliai ir pandemijos nulemti tiekimo grandinės sutrikimai. Be to, infliacijos skirtumus lėmė ir skirtinga šalių priklausomybė nuo turizmo ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų sektorių (kuriuose, ekonomikai vėl atsivėrus, labai padidėjo vartotojų paklausa). ECB mano, kad skirtingas šių veiksmų poveikis bus iš esmės laikinas, taigi ir infliacijos skirtumai ilgainiui sumažės. Skirtumai dėl energijos infliacijos turėtų sumažėti, kai energijos kainų raida normalizuosis, o dėl to mažės ir tie infliacijos skirtumai, kurie susidarė dėl skirtingų nacionalinių kompensacinių

¹⁰ Žr. Darbo grupės infliacijos lūkesčių klausimais parengtą straipsnį „[Inflation expectations and their role in Eurosystem forecasting](#)“ (Infliacijos lūkesčiai ir jų vaidmuo Eurosistemos ekspertų prognozėse), *ECB nereguliarių straipsnių serija*, Nr. 264, 2021 m.

¹¹ Žr. Darbo grupės komunikacijos apie pinigų politiką klausimais parengtą straipsnį „[Clear, consistent and engaging: ECB monetary policy communication in a changing world](#)“ (Aiški, nuosekli ir įdomi ECB komunikacija apie pinigų politiką besikeičiančiame pasaulyje), *ECB nereguliarių straipsnių serija*, Nr. 274, 2021 m. rugsėjo mėn.

priemonių. Skirtumai, atsiradę dėl šalių atsivėrimo skirtumų ir dėl pasaulinių tiekimo sutrikimų, taip pat turėtų mažėti, kai šių veiksmų poveikis išnyks. Tuos infliacijos skirtumus, kuriuos lėmė euro zonos šalių struktūriniai skirtumai, reikėtų mažinti nacionaliniu lygiu vykdant atitinkamas struktūrines reformas.

3

Antraeiliai tikslai ir proporcingumo analizė

Dėl pasiūlymo, kad Europos Parlamentas savo rezoliucijoje pateiktų savo poziciją dėl ECB antraeilių tikslų ECB pažymi, jog palankiai vertintų tokią poziciją. Vadovaudamasis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyti ECB antraeiliai tikslai, ECB, nepažeisdamas kainų stabilumo tikslo, remia Europos Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nustatytų ES tikslų¹². Ekonominės politikos formavimo srityje Europos Parlamentas, kartu su Europos Vadovų Taryba, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija, yra viena iš ES institucijų, svarbių ECB įgyvendinant savo antraeilius tikslus. Šiuo klausimu ECB primena, kad ES bendroji ekonominė politika formuojama ir prioritetai nustatomi visų pirma priimant teisės aktus ir tarptautinius įsipareigojimus, pavyzdžiui, kai ES 2016 m. sudarė Paryžiaus susitarimą. Kompetentingoms ES institucijoms, įskaitant Europos Parlamentą, nustačius aiškius tam tikrų ekonominės politikos sričių prioritetus, ECB būtų lengviau siekti savo antraeilių tikslų. Be to, ECB siekiant savo antraeilių tikslų svarbu įvertinti tokius veiksmus kaip atitinkamos politikos srities artimumas ECB pagrindiniam tikslui ir pagrindinei kompetencijos sričiai, taip pat atitinkamos ekonominės politikos srities tikslumo ir besąlygiškumo laipsnis.

Dėl raginimo ECB atskirame savo metinės ataskaitos skyriuje išdėstyti, kaip jis aiškina savo antraeilius tikslus ir kokių veiksmų dėl jų imasi, taip pat pateikti savo pinigų politikos poveikį ES bendrajai ekonominei politikai ECB primena, kad Valdančioji taryba, priimdama sprendimus dėl pinigų politikos, jau ir dabar įvertina kitus aspektus, aktualius pinigų politikos sprendimų vykdymui, kaip tiesiogiai pripažįstama jos pinigų politikos strategijoje. To įrodymas – ECB Pirmininkės įžanginė kalba, sakoma per dialogus su Europos Parlamento Ekonomikos ir pinigų politikos komitetu pinigų politikos klausimais, ir ECB spaudos konferencijos, per kurias Pirmininkė išdėsto pagrindinio tikslo įgyvendinimui aktualius aspektus, pavyzdžiui, susijusius su užimtumo ir finansiniu stabilumu. Toks kitų aspektų įvertinimas turi įtakos realiajai ekonomikai bei finansų sistemai ir padeda palaikyti kainų stabilumą. 2020–2021 m. atliekant pinigų politikos strategijos peržiūrą buvo pabrėžta, kad¹³: koreguodama turimas pinigų politikos priemonės, Valdančioji taryba renkasi tokią priemonės konfigūraciją – jeigu tik keletas priemonės konfigūracijų, iš kurių renkamasi, yra vienodai tinkamos ir nedaro neigiamo poveikio

¹² Pvz., Valdančioji taryba nusprendė iš dalies pakeisti bendrovių sektoriaus pirkimo programos sistemą, jos lyginamąjį indeksą padarydama palankesnę geresnių klimato srities veiklos rezultatų pasiekusiems emitentams, taip siekdama ne tik pagrindinio, bet ir antraeilių ECB tikslų. Žr. 2022 m. rugsėjo 9 d. Europos Centrinio Banko [sprendimo \(ES\) 2022/1613](#), kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas (ES) 2016/948 dėl bendrovių sektoriaus pirkimo programos įgyvendinimo (ECB/2016/16) (ECB/2022/29), 3 konstatuojamąją dalį, OL L 241, 2022 9 19, p. 13.

¹³ Žr. 2021 m. liepos 8 d. ECB pranešimą „[An overview of the ECB's monetary policy strategy](#)“ (ECB pinigų politikos strategijos apžvalga).

kainų stabilumui, – kuri yra palankiausia Europos Sąjungos bendrajai politikai ekonomikos augimo, užimtumo ir socialinės įtraukties srityse ir kuri saugo finansinį stabilumą bei padeda mažinti klimato kaitos poveikį, taip prisidedama prie ES tikslų įgyvendinimo. Įvairiuose ECB metinės ataskaitos skyriuose jau ir dabar aiškinama, kaip Valdančioji taryba atsižvelgia į minėtus kitus aspektus, tačiau ECB sieks, kai tinkama, dar išsamiau paaiškinti ryšį tarp šių kitų aspektų, savo pagrindinio tikslo ir antraeilių tikslų.

Dėl pasiūlymo vertinti pinigų politikos sprendimų poveikį mažesnes pajamas gaunantiems ir pažeidžiamoms gyventojų grupėms bei turto ir pajamų nelygybei ECB pažymi, kad didelė infliacija iš tiesų daro didelį poveikį namų ūkiams, ypač mažesnes pajamas gaunantiems gyventojų grupėms. Kova su infliacija labai sumažintų šią naštą ir yra geriausia, kuo pinigų politika galėtų prisidėti prie pajamų apsaugos. Kalbant konkrečiai apie proporcingumo vertinimą, pažymėtina, kad vertinant proporcingumą analizuojama pinigų politikos priemonių nauda ir galimas šalutinis poveikis, jų sąveika ir jų pusiausvyra laikui bėgant. Nauda vertinama pagal pinigų politikos poveikio perdavimą finansavimo sąlygoms ir pageidaujama poveikį infliacijai, o galimas šalutinis poveikis – tai nepageidaujamas poveikis realiajai ekonomikai ir finansų sistemai. Pinigų politikos operacijos visada daro poveikį namų ūkių pajamoms ir turtui, tačiau šis poveikis gali būti skirtingas ir jį sunku įvertinti *a priori*. Jis priklauso, be kita ko, nuo namų ūkių ir nagrinėjamo laikotarpio ypatumų, todėl atlikti proporcingumo vertinimą nėra lengva. Visas pajamų ir turto pozicijų korekcijas gali atlikti tik vyriausybės, nes būtent jos turi įgaliojimus ir priemonių nepageidaujamiems pokyčiams atitaisyti.

Dėl raginimo reguliariai skelbti informaciją apie tarptautinį euro vaidmenį ECB pažymi, kad jis specialiai šiam klausimui skirtame pranešime reguliariai skelbia apžvalgą apie euro naudojimo euro zonoje nepriklausančiose šalyse raidą¹⁴. Tarptautinį euro vaidmenį visų pirma sustiprintų gilesnė ir visapusiškesnė ekonominė ir pinigų sąjunga. Baigus kurti bankų sąjungą euro zona taptų atsparesnė, o baigus kurti kapitalo rinkų sąjungą padaugėtų finansavimo šaltinių ir sumažėtų sandorių kainos, o tai sustiprintų eurą kaip tarptautinių investicijų, finansavimo ir atsiskaitymo valiutą. ECB remia pastangas baigti kurti bankų sąjungą ir kapitalo rinkų sąjungą ir pabrėžia jų svarbą, ypač atsižvelgiant į perėjimą prie žalosios ekonomikos ir skaitmeninio formato.

4

Klimato kaita

Dėl rezoliucijoje pateikto raginimo ECB įvertinti, koku mastu klimato kaita veikia jo gebėjimą išlaikyti kainų stabilumą ECB pažymi, kad nuolat analizuoja, kokį poveikį klimato kaita daro kainų stabilumo perspektyvai, ir skiria tam daug išteklių. Jeigu klimato kaita nebus švelninama, kainų stabilumui euro zonoje gali kilti didelis pavojus, o klimato kaitos švelninimo politikos poveikis infliacijai būtų

¹⁴ Žr., pvz., 2022 m. birželio mėn. ECB pranešimą „The international role of the euro“ (Tarptautinis euro vaidmuo).

nedidelis ir laikinas¹⁵. Naujausi ECB ekspertų atlikti darbai parodė, kad jeigu klimato kaita nebus švelninama, fizinės rizikos, pavyzdžiui, karščio bangų ir kitų ekstremalių meteorologinių reiškinių, poveikis infliacijai, ypač maisto kainų infliacijai, gali būti didelis¹⁶. Tačiau anglies dioksido kainų padidinimo, laikantis ES nustatyto nulinio grynojo kiekio tikslo, poveikis infliacijai būtų labai nedidelis ir vidutiniu laikotarpiu pamažu išnyktų, ypač jeigu apie kainų padidinimą būtų plačiai informuojama, kainų padidinimas būtų prognozuojamas ir kartu būtų imamas kitų, su kaina nesusijusių, klimato kaitos švelninimo priemonių¹⁷. Siekdamas padidinti analitinį įvairių veiksnių išmanymą, ECB klimato kaitos švelninimo priemonės integruoja į savo makroekonominės prognozes ir makroekonominius modelius¹⁸. Apskritai, kol kas turimi duomenys rodo, kad klimato kaitos švelninimo politika ir perėjimas prie žaliosios ekonomikos kainų stabilumui ilguoju laikotarpiu padarys teigiamą poveikį.

Dėl rezoliucijoje minimų rinkos neutralumo ir bendrovių sektoriaus pirkimo programos ECB pabrėžia, kad rinkos neutralumas yra praktinė priemonė, o ne teisinis reikalavimas. Rinkos neutralumas gali padėti užtikrinti, kad Eurosistemos intervencijos rinkoje atitiktų Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo įtvirtintą atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principą, palankų veiksmingam išteklių paskirstymui. Tačiau, kaip jau ne kartą buvo paaiškinta anksčiau, Eurosystema nuo tokios praktinės ir neprivaldomos priemonės kaip rinkos neutralumas pateisinamais atvejais gali nukrypti, siekdama laikytis ECB tikslų ir atitinkamų Sutarties principų¹⁹. Pavyzdžiui, vadovaudamasi ECB kovos su klimato kaita veiksmų planu, Valdančioji taryba priėmė sprendimą nuo 2022 m. spalio 1 d. bendrovių obligacijų portfelį perorientuoti į geresnių klimato srities veiklos rezultatų pasiekusius emitentus reinvestuojant išpirkimus²⁰. Eurosystema bendrovių obligacijų pirkimus perorientuoja į emitentus, turinčius didesnę klimato balažą, kuris apskaičiuojamas pagal jų ankstesniais laikotarpiais išmestų teršalų kiekius ir jų dekarbonizacijos tikslus bei jų viešinamos su klimatu susijusios informacijos kokybę. Anksčiau pirkimai ir reinvestavimas daugiausia buvo grindžiami emitentų rinkos kapitalizacija, o dabar bendrovių sektoriaus pirkimo programoje atsižvelgiama ir į informaciją, kuri yra svarbi vertinant

¹⁵ Žr., pvz., A. Ferrari ir V. Nispi Landi „Will the green transition be inflationary? Expectations matter“ (Ar perėjimas prie žaliosios ekonomikos darys poveikį infliacijai? Lūkesčiai svarbu), *ECB darbo straipsnių serija*, Nr. 2726, 2022 m. rugsėjo mėn.

¹⁶ Žr. M. Parker „The impact of disasters on inflation“ (Stichinių nelaimių poveikis infliacijai), *Economics of Disasters and Climate Change*, 2 tomas, 1 leidimas, Springer, 2018 m. balandžio mėn., p. 21-48; D. Faccia, M. Parker ir L. Stracca „Feeling the heat: extreme temperatures and price stability“ (Karščio poveikis: ekstremalios temperatūros ir kainų stabilumas), *ECB darbo straipsnių serija*, Nr. 2626; M. Ciccarelli, F. Kuik ir C. Martínez Hernández „The asymmetric effects of weather shocks on euro area inflation“ (Asimetrisis ekstremalių meteorologinių reiškinių poveikis infliacijai euro zonoje), *ECB darbo straipsnių serija*, Nr. 2798, 2023 m. kovo mėn.

¹⁷ Žr. straipsnio „Fiscal policies to mitigate climate change in the euro area“ (Fiskalinė politika klimato kaitai euro zonoje švelninti) interpa „Model-based analysis of the short-term impact of increasing the effective carbon tax on euro area output and inflation“ (Efektyvus anglies dioksido mokesčio padidinimo poveikis euro zonos gamybos apimtims ir infliacijai trumpuoju laikotarpiu modeliais pagrįsta analizė), *ECB ekonomikos biuletenis*, Nr. 6, 2022 m.

¹⁸ Daugiau apie tai – straipsnyje „Climate-related policies in the Eurosystem/ECB staff macroeconomic projections for the euro area and the macroeconomic impact of green fiscal measures“ (Klimato politika Eurosistemos / ECB ekspertų makroekonominėse prognozėse euro zonai ir žaliųjų fiskalinių priemonių makroekonominis poveikis), *ECB ekonomikos biuletenis*, Nr. 1, 2023 m.

¹⁹ Daugiau apie tai – ir 2022 m. lapkričio 11 d. ECB Pirmininkės laiške EP nariui Markusui Ferberui dėl klimato kaitos.

²⁰ Žr. 2022 m. rugsėjo 19 d. ECB pranešimą spaudai „ECB provides details on how it aims to decarbonise its corporate bond holdings“ (ECB patikslina, kaip ketina dekarbonizuoti laikomas bendrovių obligacijas).

bendrovių patiriamą su klimatu susijusią riziką. Klimato kaitos aspektus integruojant į išteklių paskirstymą, Eurosisistemoje atsižvelgiama į su klimatu susijusią finansinę riziką, reguliavimo ir teisinius pokyčius, taip pat šiuo metu prieinamus duomenis ir jų kokybę, kartu išlaikant plačią pirkimo programų aprėptį, laikantis įsipareigojimo veikti pagal atviros rinkos ekonomikos, esant laisvai konkurencijai, principą, palankų veiksmingam išteklių paskirstymui. Nuo 2023 m. kovo mėn., prasidėjus dalinio reinvestavimo laikotarpiui, pirminėje rinkoje toliau bus perkami tik geresnių klimato srities rezultatų pasiekusių emitentų vertybiniai popieriai ir žaliosios obligacijos, atitinkančios griežtą identifikavimo procesą. Be to, pirkimai antrinėje rinkoje, būtini dalinio reinvestavimo apimčiai pasiekti, ir toliau bus vykdomi pagal perorientavimo sistemą. Pirmoji ECB paskelbta su klimatu susijusi finansinė informacija rodo, kad ECB, koreguodamas pinigų politikos tikslais laikomo bendrovių turto portfelį, jau žengia dekarbonizacijos keliu, nes emitentų taršos anglies dioksidu intensyvumas po truputį mažėja²¹. ECB sprendimas nuo 2022 m. spalio mėn. savo portfelį perorientuoti į geresnių klimato srities veiklos rezultatų pasiekusius emitentus padeda toliau dekarbonizuoti Eurosisistemos bendrovių sektoriaus portfelius, kaip numatyta Paryžiaus susitarime.

Dėl bendradarbiavimo su reitingų agentūromis siekiant padidinti skaidrumą dėl klimato rizikos ECB pažymi, jog džiaugiasi, kad Europos Parlamentas pripažįsta bendradarbiavimo su kredito reitingų agentūromis klimato rizikos klausimais svarbą. Neseniai ECB ekspertų atliktas tyrimas rodo²², kad reitingų agentūrų taikoma klimato kaitos rizikos įtraukimo į skirtingų turto klasių kredito reitingus metodika ir informacijos apie tai atskleidimo praktika labai skiriasi. ECB ir toliau bendradarbiaus su kredito reitingų agentūromis, siekdamas didesnio skaidrumo klimato kaitos rizikos įtraukimo į kredito reitingus klausimu. Be to, jis nuolat stebės tas sritis, kuriose kredito reitingų agentūros galėtų pasitempti, ir reikalaus tolesnės pažangos. Šios sritys – tai, visų pirma, modelių ir metodų, naudojamų klimato kaitos rizikai įvertinti, skaidrumas, taip pat sprendimų ir ataskaitų dėl kredito reitingų skelbimas. Šiame darbe turėtų būti visapusiškai gerbiamas agentūrų metodikų nepriklausomumo principas ir reguliavimo institucijų vaidmuo. Eurosisistema tobulina ir savo pačios taikomas rizikos vertinimo priemones ir gebėjimus, kad jos vidaus kredito vertinimo sistemose, kurioms nuo 2024 m. pabaigos bus taikomi bendri būtiniausi standartai, būtų geriau atsižvelgiama į klimato ir aplinkos riziką.

5 Skaitmeninis euras, kriptoturtas, kibernetinis saugumas ir banknotai

Dėl rezoliucijoje pateiktos pastabos, kad skaitmeninis euras galėtų papildyti, bet neturėtų pakeisti gryųjų pinigų kaip atsiskaitymo priemonės, ECB dar

²¹ Žr. 2023 m. kovo 23 d. ECB pranešimą spaudai „[ECB starts disclosing climate impact of portfolios on road to Paris-alignment](#)“ (Įgyvendinamas Paryžiaus susitarimą, ECB pradeda skelbti informaciją apie turimų portfelių poveikį klimatui) ir jame pateiktas nuorodas.

²² Žr. M. Breitenstein, S. Ciummo ir F. Walch straipsnį „[Disclosure of climate change risk in credit ratings](#)“ (Informacijos apie klimato kaitos rizikos įvertinimą nustatant kredito reitingus atskleidimas), *ECB nereguliarių straipsnių serija*, Nr. 303, 2022 m. rugsėjo mėn.

kartą patvirtina savo įsipareigojimą ir toliau užtikrinti grynųjų pinigų pasiūlą²³. Skaitmeninis euras papildytų grynuosius pinigus, o ne juos pakeistų. Atsižvelgiant į vis didėjančių vartotojų poreikį turėti galimybę skaitmeninius mokėjimus atlikti greitai ir saugiai, jis būtų naudojamas greta grynųjų pinigų. Kaip ir grynuosius, skaitmeninius eurus į apyvartą leistų ir užtikrintų ECB, kuris užtikrintų ir aukštus privatumo bei kibernetinio saugumo standartus²⁴.

Dėl raginimo kuriant skaitmeninį eurą tinkamai atsižvelgti į bankų sektoriui ir apskritai skolinimui realiajai ekonomikai kylančią riziką ECB dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą užkirsti kelią pernelyg dideliam skaitmeninio euro kaip investavimo priemonės naudojimui ir su tuo susijusiai staigaus ir masiško perėjimo nuo bankų indėlių prie skaitmeninio euro rizikai. ECB atidžiai vertina galimą skaitmeninio euro poveikį pinigų politikai, finansiniam stabilumui ir finansų tarpininkų paslaugų teikimui²⁵. ECB nuomone, bet kokias nepageidaujamas skaitmeninio euro išleidimo pasekmes finansiniam stabilumui, pinigų politikai ar finansų tarpininkų paslaugų teikimui geriausiai galima sušvelninti per jo dizainą. Todėl ECB į skaitmeninio euro dizainą integruotų apyvartoje esančių sumų kontrolės priemones. Sprendimas dėl galutinio šių priemonių modelio būtų priimtas priartėjus prie galimo skaitmeninio euro įvedimo laiko, nes būtų atsižvelgiama į tuometinę ekonominę ir finansinę aplinką.

Dėl rezoliucijoje paminėto ECB sprendimo į skaitmeninio euro prototipų sąsajų testavimą įtraukti „Amazon“ ECB dar kartą pabrėžia, kad prototipų kūrimo projektas buvo mokomasis, siekiant išbandyti technines skaitmeninio euro galimybes²⁶. ECB interneto svetainėje paskelbtas prototipų kūrimo projekte dalyvaujančioms bendrovėms susipažinti skirtas techninės informacijos paketas²⁷. Pradinių prototipų kūrėjų atranka buvo vykdoma skaidrumo ir atvirumo principų laikantis netgi labiau, negu nustatyta ES taisyklėse dėl neatlygintųjų sutarčių. Prototipų kūrimas buvo „laboratorinis eksperimentas“, per kurį realių mokėjimų duomenys naudojami nebuvo. Prototipų kūrimo projekte dalyvavusios bendrovės neturėjo jokios įtakos kuriant galimo skaitmeninio euro dizainą ir kituose projekto etapuose neturės pranašumo prieš kitas bendroves. Prototipų kūrimo projektu nebuvo siekiama sukurti galutinių sprendinių, o kuriant galutinį skaitmeninio euro dizainą jo rezultatai nelems sprendimo dėl konkrečios technologijos ar funkcijų. ECB dar nepriėmė sprendimo, kuri technologija labiausiai tiktų skaitmeniniam eurui.

²³ [Eurosistemos grynųjų pinigų strategijos](#) tikslas – užtikrinti, kad grynjieji pinigai būtų visada plačiai prieinami ir priimami kaip mokėjimo ir kaip taupymo priemonė.

²⁴ Daugiau apie pažangą įgyvendinant skaitmeninio euro projektą pateikta ECB [pirmojoje pažangos ataskaitoje](#) (paskelbta 2022 m. rugsėjo mėn.), [antrojoje pažangos ataskaitoje](#) (paskelbta 2022 m. gruodžio mėn.) ir [trečiojoje pažangos ataskaitoje](#) (paskelbta 2023 m. balandžio mėn.).

²⁵ Daugiau įžvalgų apie mažmeninės centrinių bankų skaitmeninės valiutos poveikį bankų tarpininkavimui – R. Adalid *et al.* straipsnyje „[Central bank digital currency and bank intermediation](#)“ (Centrinių bankų skaitmeninė valiuta ir bankų tarpininkavimas), *ECB nereguliarių straipsnių serija*, Nr. 293, 2022 m. gegužės mėn.

²⁶ Žr. 2022 m. rugsėjo 16 d. ECB pranešimą „[ECB selects external companies for joint prototyping of user interfaces for a digital euro](#)“ (ECB atrinko išorės bendroves, su kuriomis kartu kurs skaitmeninio euro naudotojų sąsajų prototipus), *MIP News*, ir 2022 m. spalio 17 d. [Fabio Panetta laišką ECON pirmininkei Irenei Tinagli dėl skaitmeninio euro naudotojų sąsajų prototipų kūrimo](#).

²⁷ Žr. 2022 m. gruodžio 7 d. ECB dokumentą „[Eurosystem's onboarding package for digital euro prototyping](#)“ (Eurosistemos techninės informacijos, reikalingos skaitmeninio euro prototipams kurti, paketas) ir jo priedus.

Dėl raginimo, kad ECB sustiprintų kriptoturto raidos stebėseną, ECB pažymi, kad akylai stebi riziką, kurią finansiniam stabilumui kelia kriptoturto, jos poveikį pinigų politikos poveikio perdavimui ir saugiam bei sklandžiam rinkos infrastruktūros ir mokėjimų veikimui. 2022 m. ECB paskelbė keletą straipsnių ir viešų tekstų apie kriptoturto, stabilizuotosios virtualiosios valiutos ir decentralizuotų finansų riziką²⁸. Jis kartu su Europos priežiūros institucijomis rengia techninius reguliavimo standartus, reikalingus specialiai kriptoturto rinkoms skirtai naujai tvarkai pagal siūlomą reglamentą dėl kriptoturto rinkų (MiCA) ir finansų sektoriaus kibernetinio saugumo ir veiklos atsparumo sistemą (Skaitmeninės veiklos atsparumo aktą (DORA)). Be to, 2021 m. lapkričio mėn. Eurosistema paskelbė elektroninių mokėjimo priemonių, schemų ir susitarimų priežiūros sistemą (PISA), o 2022 m. inicijavo pirmą skaitmeninių mokėjimo žetonų identifikavimo projektą. Dalyvaujantis tarptautinius standartus nustatančių institucijų veikloje, ECB ir toliau prisideda prie tarptautinių standartų, skirtų valdyti kriptoturto ir jo paslaugų teikėjų riziką, įskaitant riziką, kylančią dėl jo sąsajų su finansų sektoriumi, rengimo.

Dėl raginimo ir toliau skirti dėmesį kibernetinių atakų rizikai ECB pažymi, kad, prasidėjus karui Ukrainoje, jis padidino savo budrumo dėl galimų kibernetinių atakų lygį. Nors kol kas jokių prieš ECB nukreiptų išpuolių, kurie galėtų būti susiję su dabartine geopolitine įtampa, nustatyta nebuvo, ECB toliau akylai stebi grėsmių raidą ir nuolat atitinkamai koreguoja savo apsaugos priemones. TARGET paslaugas (T2, T2S ir TIPS) teikiantys nacionaliniai centriniai bankai taip pat padidino saugumo operacijų budrumo lygį ir įdėmiai stebi grėsmes. Be to, siekiant užtikrinti tinkamą kibernetinio atsparumo lygį, TARGET paslaugų srityje įdiegti tvirti kibernetinių grėsmių aptikimo ir reagavimo į juos bei veiklos atkūrimo pajėgumai.

Dėl rezoliucijoje paminėto istoriškai žemo 2021 m. nustatyto padirbtų eurų banknotų skaičiaus ir dėl raginimo stiprinti kovą su padirbinėjimu ECB pažymi, kad ir toliau bendradarbiaus su teisėsaugos institucijomis bei Europos Komisija ir aktyviai rems jų veiklą.

Atsakydamas į siūlymą sukurti geresnės didelių sandorių stebėsenos sistemą siekiant kovoti su pinigų plovimu, mokesčių slėpimu ir terorizmo bei organizuoto nusikalstamumo finansavimu, ECB pažymi, jog visiškai pripažįsta kovos su neteisėta veikla svarbą. Jis akylai stebi teisėkūros institucijų diskusijas šiais klausimais, vykstančias dėl 2021 m. liepos mėn. Komisijos pateiktų pasiūlymų dėl teisės aktų dėl kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu. Žinoma, visuose šios srities pasiūlymuose turi būti atsižvelgiama į tai, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 128 straipsnio 1 dalį eurų banknotai turi teisėtos mokėjimo priemonės statusą.

²⁸ Žr. straipsnį „Deciphering financial stability risks in crypto-asset markets“ (Apie riziką finansiniam stabilumui kriptoturto rinkose), *Finansinio stabilumo apžvalga*, ECB, 2022 m. gegužės mėn., ir straipsnius „A deep dive into crypto financial risks: stablecoins, DeFi and climate transition risk“ (Pasigilinkime į kriptoturto finansinę riziką: stabilizuotoji virtualioji valiuta, decentralizuoti finansai ir su klimato kaita susijusios pertvarkos rizika), „Stablecoins' role in crypto and beyond: functions, risks and policy“ (Stabilizuotosios virtualiosios valiutos vaidmuo kriptoturto ir kitose srityse: funkcijos, rizika ir politika), „Decentralised finance – a new unregulated non-bank system?“ (Decentralizuoti finansai – nauja nereguliuojama nebankinė sistema?) ir „Mining the environment – is climate risk priced into crypto-assets?“ (Kriptoturto gavyba – ar klimato rizika įskaičiuojama į kriptoturto kainą?), *ECB makroprudencinis biuletenis*, Nr. 18, 2022 m. liepos mėn.

Dėl raginimo ECB stiprinti savo atskaitomybę Europos Parlamentui ECB pažymi, kad atskaitomybės santykiams su Europos Parlamentu teikia didelę svarbą ir yra nusiteikęs kartu su Parlamentu dar labiau juos gerinti.

Atskaitomybės santykiai visada buvo lankstūs ir kito pagal didėjančius parlamentinės kontrolės reikalavimus. Imta dažniau bendrauti, sukurtos naujos ir patobulintos esamos dialogo formos²⁹. Pavyzdžiui, be reguliarių renginių, tokių kaip dialogai pinigų politikos klausimais ir klausimai raštu, buvo surengta papildomų klausimų ir vizitų į ECB aktualiais klausimais, pavyzdžiui, dėl strategijos peržiūros ir skaitmeninio euro. Dėl skaitmeninio euro ECB reguliariai keitėsi nuomonėmis su Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto nariais, pavyzdžiui, per specialius viešus klausymus, ir pateikė rašytines atnaujintas ataskaitas apie projekto tiriamojo etapo pažangą. ECB labai vertina parlamentinę kontrolę ir įžvalgas, gautas bendraujant su Europos Parlamentu, taip pat galimybes išrinktiems atstovams ir piliečiams geriau paaiškinti ECB politiką. Kaip ECB pirmininkė pažymėjo per 2023 m. vasario mėn. Europos Parlamento plenarinę sesiją, ECB yra pasirengęs susitarti raštu įforminti ECB ir Europos Parlamento atskaitomybės praktiką³⁰. Tai rodo gerus abiejų institucijų santykius ir aiškų ECB įsipareigojimą veiksmingi vykdyti savo atskaitomybės įsipareigojimus. ECB ir toliau atsakys į parlamentinę kontrolę vykdančio Europos Parlamento prašymus ir aktyviai ieškos būdų, kaip pagerinti bendravimą su jo nariais pagal ES pirminės teisės nuostatas.

Atsakydamas į raginimą tobulinti pranešimų apie ECB pozicijas Bazelio bankų priežiūros komitete teikimą, be kita ko, raštu, ECB pažymi, kad yra pasirengęs teikti tokius pranešimus nepažeisdamas tarptautinių institucijų konfidencialumo reikalavimų ir laikydamasis galiojančių teisės aktų reikalavimų.

Pažymėtina, kad Bazelio bankų priežiūros komiteto veikloje dalyvaujantys ECB aukštesnio rango atstovai privalo laikytis šio komiteto organizacinių nuostatų. Juose nustatyta, kad: i) visos diskusijos, dokumentai ir analizės turi būti laikomi konfidencialiais, ii) draudžiama vienašališkai dalytis informacija ir dokumentais ir, iii) kalbėdami viešai, nariai privalo laikytis konfidencialumo reikalavimų. Kalbant apie bendro pobūdžio informaciją apie ECB darbą tarptautiniuose forumuose, kuriuose ECB atstovauja jo Vykdomoji valdyba ir ECB dirbantys Priežiūros valdybos nariai, pažymėtina, kad užduoti klausimų ir išsamiau aptarti bankų reguliavimo tarptautinį aspektą galima per reguliarius rengiamus ECB pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir Priežiūros valdybos pirmininko klausymus (ypač pristatant ECB metines ataskaitas), taip pat per kasmetinius Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto narių vizitus į ECB.

Dėl raginimo, kad ECB aukštesnių atlyginimų kategorijų darbuotojams taikomas veiklos pertraukos laikotarpis būtų taikomas ir žemesnių atlyginimų kategorijų darbuotojams, ECB pažymi, kad šiuo metu vykdoma ECB darbuotojų etikos sistemos peržiūra. Šiuo klausimu ECB šiuo metu nuodugnai

²⁹ Žr. straipsnį „The evolution of the ECB's accountability practices during the crisis“ (ECB atskaitomybės praktikos raida krizės laikotarpiu), *ECB Ekonomikos biuletenis*, Nr. 5, 2018 m.

³⁰ Žr. „Europos Centrinio Banko 2022 m. metinė ataskaita (diskusijos)“, Europos Parlamentas, 2023 m. vasario 15 d.

nagrinėja Europos ombudsmenės pasiūlymus dėl patobulinimų, kuriuos ji pateikė savo pačios iniciatyva atlikusi ECB taikomos „sukamųjų durų“ reiškinio prevencijos politikos ir praktikos tyrimą³¹. Baigęs etikos sistemos peržiūrą, ECB informuos Europos Parlamentą apie jos rezultatus.

Dėl raginimo parengti strategiją, kaip elgtis su lobistais ir padidinti personalo ryšių skaidrumą už Valdanciosios tarybos ribų, ECB pažymi, kad jo reguliarūs ryšiai su rinkos kontaktinėmis grupėmis yra visiškai skaidrūs. Vykdydamas savo įgaliojimus, ECB, kaip ir kiti centriniai bankai, privalo dažnai bendrauti su finansų rinkų dalyviais ir kitais ūkio subjektais, kad iš svarbiausių suinteresuotųjų subjektų gautų vertingos informacijos, padedančios geriau suprasti ekonomikos, finansų rinkų ir bankų sektoriaus raidą. Šie ryšiai, panašūs į Valdanciosios tarybos lygiu palaikomus ryšius, grindžiami gero valdymo principais ir tinkamomis apsaugos priemonėmis, užtikrinančiomis lygias galimybes ir vienodas veiklos sąlygas. ECB visiškai atvirai informuoja apie tokius ryšius, savo interneto svetainėje skelbdamas posėdžių darbotvarkes ir santraukas, taip pat informaciją apie kontaktinių grupių sudėtį ir įgaliojimus³².

Dėl ECB vidaus informavimo apie pažeidimus sistemos ECB pažymi, kad ji yra visiškai suderinta su ES Pranešėjų apsaugos direktyvos principais³³. ECB įdiegta sistema yra patogi pranešėjams, nes išsaugomas jų anonimiškumas; be to, taikomos griežtos taisyklės siekiant apsaugoti pranešėjus nuo kerštavimo. 2022 m. – antri metai, kai ši sistema veikė visus metus; daugiau kaip pusė visų per 2022 m. ECB gautų pranešimų apie pažeidimus buvo gauta per šią sistemą, dauguma jų – anonimiškai.

Dėl ECB personalo lyčių pusiausvyros pažymėtina, kad ECB yra pasiryžęs didinti darbo jėgos įvairovę ir kurti įtraukią kultūrą, grindžiamą orumu, pagarba ir bendrumo jausmu. ECB įvairovės ir įtraukties strategija apima visus įvairovės aspektus ir jų tarpusavio sąsajas. Visgi pasiekti didesnę vadovaujančias pareigas einančių darbuotojų lyčių pusiausvyrą pasirodė esą sudėtinga ir tebėra vienas iš pagrindinių tikslų. Nuo 2020 m., kai buvo pradėta įgyvendinti nauja ECB lyčių strategija, ECB įgyvendino keletą priemonių geresnei lyčių pusiausvyrai užtikrinti. Pavyzdžiui, glaudžiai bendradarbiaudamas su moterų darbuotojų tinklais, ECB sustiprino informacinę veiklą, siekdamas pritraukti daugiau moterų. Buvo pertvarkyta ECB stipendija moterims, atnaujinta mentorystės programa, pradėta vykdyti administracinį darbą dirbančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programa ir parengtos įvairiems ECB padaliniais skirtos gairės dėl įtraukaus karjerai svarbių uždavinių paskirstymo. ECB tęsė ir moterų lyderystės programą. Šios priemonės visos kartu padėjo pasiekti pažangos siekiant lyčių pusiausvyros tikslų: 2022 m. pabaigoje vienoje darbuotojų kategorijose tikslai buvo pasiekti, kitose – sumažintas atotrūkis

³¹ [Sprendimas dėl to, kaip Europos Centrinis Bankas \(ECB\) sprendžia „sukamųjų durų“ reiškinio atvejus \(OI/1/2022/KR\)](#)

³² Žr., pvz., [„Obligacijų rinkų kontaktinė grupė, Pinigų rinkos kontaktinė grupė, Užsienio valiutos kontaktinė grupė ir Operacijų valdytojų grupė“](#).

³³ Žr. 2020 m. spalio 20 d. Europos Centrinio Banko sprendimą, kuriuo iš dalies keičiamos Europos Centrinio Banko personalo taisyklės dėl informavimo apie pažeidimus priemonės įdiegimo ir pranešėjų apsaugos sustiprinimo, ([ECB/2020/NP37](#)) ir 2020 m. spalio 27 d. Europos Centrinio Banko [sprendimą \(ES\) 2020/1575](#) dėl informacijos apie pažeidimus, pateiktos naudojant informavimo apie pažeidimus priemonę, vertinimo ir tolesnių veiksmų, kai tai susiję su ECB aukšto lygio tarnautoju (ECB/2020/54).

(žr. 1 lentelę). Kalbant apie 2022 m. išsikeltus moterų priėmimo tikslus³⁴, pažymėtina, kad ECB įvykdė išsikeltą tikslą, kad moterys sudarytų bent 50 % vadovų kategorijoje (visų vadovų ir aukštesnio rango vadovų kategorijose) įdarbintų ir paaukštintų darbuotojų. (Grupių) vadovų, ekspertų ir analitikų kategorijose iki tikslų pasiekimo pritrūko nuo 6 iki 10 procentinių punktų, tačiau rodikliai į 40–60 % intervalą pateko. Kalbant apie 2022 m. išsikeltus dirbančių moterų skaičiaus dalies tikslus³⁵, pažymėtina, kad vadovų kategorijoje (visų vadovų ir aukštesnio rango vadovų kategorijose) ECB savo tikslus pasiekė. Ekspertų ir (grupių) vadovų kategorijose tikslai buvo nepasiekti, tačiau labai nežymiai – atitinkamai vos 2 ir 1 procentiniu punktu, ir atotrūkis šiose kategorijose sumažėjo. Toliau didėjo moterų skaičiaus dalis analitikų kategorijoje, tad padaugėjo moterų, turinčių galimybę kilti karjeros laiptais. Padaryta pažanga rodo, kad lyčių lygybę galima pasiekti imantis konkrečių ir ryžtingų veiksmų įvairiose srityse. Todėl ECB ir toliau stiprins pastangas, kad būtų pasiekta geresnė lyčių pusiausvyrą.

1 lentelė

Moterų įdarbinimo ir dirbančių moterų skaičiaus dalies tikslai 2022 m.

Atlyginimų kategorijos	2022 m. moterų įdarbinimo tikslai (= įdarbintų ir paaukštintų moterų)	Faktiškai įdarbinta moterų 2022 m.	2022 m. dirbančių moterų skaičiaus dalies tikslai (= bendra dirbančių moterų skaičiaus dalis)	Faktinė 2022 m. dirbusių moterų skaičiaus dalis
Aukštesnio rango vadovai (K-L)	Ne mažiau kaip 50 %	60 %	37 %	38 %
Visi vadovai (I-L)	Ne mažiau kaip 50 %	52 %	33 %	33 %
(Grupių) vadovai (H)	Ne mažiau kaip 50 %	40 %	37 %	35 %
Ekspertai (F/G-G)	Ne mažiau kaip 50 %	42 %	44 %	43 %
Analitikai (E/F)	Ne mažiau kaip 50 %	44 %	51 %	53 %

Šaltinis: ECB.

2022 m. ECB kartu su 28 institucijomis, priklausančiomis Europos centrinių bankų sistemai ir Bendram priežiūros mechanizmui, paskelbė lygybės, įvairovės ir įtraukties chartiją. Šiai temai ECB ir toliau savo darbotvarkėje skirs aukštą vietą.

Galiausiai, dėl siūlymo įsteigti nepriklausomą vertinimo tarnybą ECB pažymi, kad yra įsipareigojęs laikytis aukščiausių politikos formavimo standartų, ir vertinimą pripažįsta viena svarbiausių jo sudedamųjų dalių. ECB įvairiais būdais vertina savo analizes ir sprendimus. Pavyzdžiui, 2003 m. ir 2020–2021 m. buvo vykdomos išsamios ECB pinigų politikos strategijos peržiūros³⁶. Be to, ECB darbuotojai vykdo mokslinius tyrimus, kurių metu nagrinėja pinigų politikos sprendimus, pavyzdžiui, analizavo turto pirkimų poveikį infliacijai. Visų mokslinių

³⁴ Šiais tikslais apibrėžiama, kokią procentinę dalį visų tam tikrose atlyginimų kategorijose ECB įdarbintų asmenų ir paaukštintų darbuotojų turėtų sudaryti moterys. Šie tikslai taikomi vykdant išorės ir vidaus įdarbinimo kampanijas, taip pat įdarbinimui iš rezervo sąrašų arba paaukštinimui į aukštesnę atlyginimų kategoriją.

³⁵ Moterų procentinė dalis atitinkamose atlyginimų kategorijose.

³⁶ Žr. 2003 m. gegužės 8 d. ECB pranešimą spaudai „The ECB's monetary policy strategy“ (ECB pinigų politikos strategija), kuriame paaiškinami pinigų politikos strategijos pakeitimai, ir ECB buvusio pirmininko J. C. Trichet 2003 m. lapkričio 20 d. pasakytą kalbą „The ECB's monetary policy strategy after the evaluation and clarification of May 2003“ (ECB pinigų politikos strategija po 2003 m. gegužės mėn. įvertinimo ir paaiškinimo), kurioje paaiškintos strategijos peržiūros aplinkybės. Daugiau informacijos apie 2020–2021 m. strategijos peržiūros rezultatus ir aplinkybes pateikta ECB interneto svetainėje.

tyrimų rezultatų veiksmingumą reguliariai vertina išorės akademinės bendruomenės atstovai. Pastarieji atvejai buvo 2004 ir 2011 m.³⁷ Be to, ECB atliko tikslines savo prognozių klaidų peržiūras ir savo periodiniuose leidiniuose paskelbė apie jas visuomenei. Visai neseniai ECB savo Ekonomikos biuletenyje paskelbė straipsnį, kuriame paaiškino, kodėl jo modeliais buvo nepakankamai įvertinta infliacija po 2022 m. energijos kainų šoko³⁸. ECB ir toliau analizuoja geriausią politikos vertinimo praktiką, atsižvelgdamas į naujausius centrinių bankų bendruomenės pasiekimus.

³⁷ Žr. 2004 m. ir 2011 m. ECB mokslinių tyrimų vertinimus.

³⁸ Žr. straipsnį „[What explains recent errors in the inflation projections of Eurosystem and ECB staff?](#)“ (Kokios pastarosiose Eurosystemos ir ECB ekspertų infliacijos prognozėse padarytų klaidų priežastys?), *ECB ekonomikos biuletenis*, Nr. 3, 2022 m. Taip pat žr. straipsnį „[The performance of Eurosystem/ECB staff macroeconomic projections since the financial crisis](#)“ (Po finansų krizės parengtų Eurosystemos / ECB ekspertų makroekonominių prognozių kokybė), *ECB ekonomikos biuletenis*, Nr. 8, 2019 m.